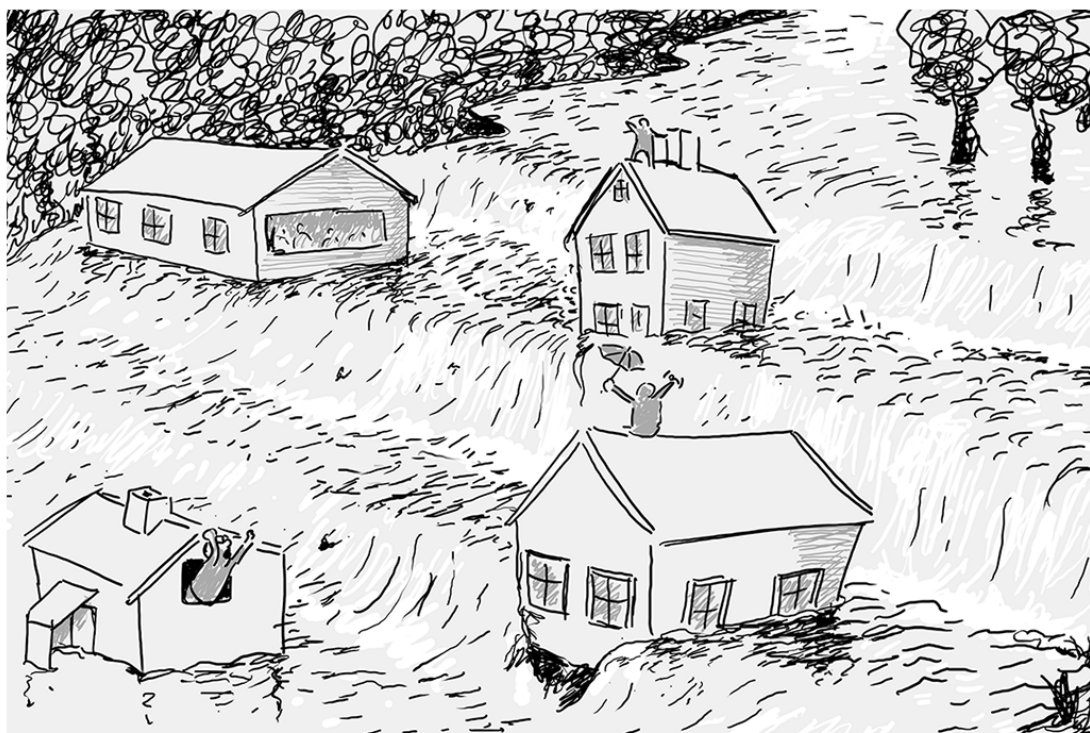

Overvann – skade og erstatning

28. september 2018 | Juridisk

Advokat Paul Aakre

Vi har nettopp lagt bak oss den tørreste og varmeste vår og sommer i Norge noensinne. Vi står likevel overfor globale klimaendringer som innebærer at det forventes mer intens nedbør og hyppigere ekstremvær i fremtiden.

Nedbørsmengden har økt 20 prosent det siste århundret, og forventes å øke omtrent tilsvarende frem mot 2100. Antall dager med kraftig nedbør øker dramatisk og resulterer i hyppigere og kraftigere flommer. Nedbøren resulterer i flere og større skader. Forsikringsutbetalingene har over en ti-års periode økt med nærmere 260 prosent. I tillegg opplever vi at fortetting og utvikling av nærings- og boligområder er medvirkende til raskere vannavrenning.

I byene opplever vi at kjellere står under vann. I mer landlige omgivelser at store og mindre vassdrag i flomperioder rasker med seg så vel bolighus som broer, veier og annen infrastruktur.

Dersom din eiendom rammes av vannskade, er spørsmålet fort om noen kan holdes ansvarlig for ditt økonomiske tap. Personer eller foretak kan ha foretatt handlinger som medfører ansvar. Alternativt kan loven peke ut personer/foretak som er ansvarlige uten hensyn til utvist skyld. Såkalt objektivt ansvar.

I Norge er reglene som regulerer ansvar for skader påført av overvann spredt rundt i lovgivningen. I et forsøk på å systematisere regelverket, nedsatte regjeringen i 2014 et lovutvalg for å gjennomgå gjeldende regelverk og foreslå endringer. Arbeidet resulterte i NOU 2015: 16 «Overvann i byer og tettsteder». Utredningen har så langt ikke gitt nye regler. Jeg skal nedenfor kort peke på aktuelle ansvarsgrunnlag:

Naboloven

Vann renner nedover. På vei mot elv og sjø – eventuelt offentlige avløp – krysser vannet flere eiendommer. Der vannet renner som før, er det vanskelig å påvise ansvar i naboforhold. Nabolovens § 2 sier at «ingen må ha, gjøre eller iverksette tiltak som urimelig eller unødvendig er til skade eller ulempe for nabo». I dette ligger en tålegrense. Ikke enhver handling resulterer i ansvar. En byggmesters gravearbeid i byggegrop førte likevel i 2000 til at Gulating lagmannsrett holdt vedkommende ansvarlig for vannskade på lavere beliggende naboeiendom.

Ulovfestet grunnlag

Foruten naboloven har vi rettspraksis som bygger på såkalt ulovfestet objektivt ansvar. Senest i 2014 holdt Høyesterett en kommune ansvarlig på ulovfestet objektivt grunnlag fordi en stein i avløpsanlegget medførte tilbakeslag og vannskade.

Vannressursloven

Loven skal sikre «forsvarlig bruk» av vassdrag og grunnvann, herunder forebygge flom og oversvømmelser. Med «vassdrag» regnes alt stillestående eller rennende overflatevann med årssikker vannføring, således tjern, bekker, elver, fosser mv jevnfør § 2. Også kunstige vannløp og vannmagasiner er oppfattet.

Det gjøres ofte inngrep i vassdrag i form av innsnevring av elveløp ved brobygging, etablering av en åpen grøft gjennom et boligfelt, eller etablering av rør som leder vann fra utbyggingsområde til en nærliggende bekk. Kanaler og rør må ha tilstrekkelig kapasitet. I 2007 ila lagmannsretten en kommune ansvar for overføring av vann fra et utbyggingsområde til en bekk. Bekken flommet og skadet tre

bolighus. Kommunen ble holdt ansvarlig etter vannressursloven.

Forurensingsloven

Denne loven regulerer ansvar for avløpsledninger. Loven er således sentral i tettbygde strøk der håndtering av overflatevann skjer i ulike former for avløpsledninger. Men erstatningsansvar er også aktuelt utenfor storbyen, herunder i form av avrenning fra vei. Høyesterett konkluderte i 2012 med at også veigrøfter med rister, kummer og stikkrenner skal anses som «avløpsanlegg». Slike anlegg kan tilhøre en kommune, Statens vegvesen eller et veilag.

Forurensingslovens § 24 a sier at *«anleggseieren er ansvarlig uten hensyn til skyld for skade som et avløpsanlegg volder fordi kapasiteten ikke strekker til eller fordi vedlikeholdet har vært utilstrekkelig ...»*. Etter vass- og avløpsanleggsloven av 2012 skal alle nye anlegg eies av kommunen. Eksisterende private anlegg kan i dag kun overdras til kommunen. «Anleggseieren» kan således være så vel en kommune som privatpersoner.

Ansaret gjelder for «avløpsanlegg». Det er etter loven anlegg for transport og behandling av avløpsvann. Typisk ledninger, renseanlegg, pumpestasjoner, rister, kummer og stikkledninger.

§ 21 angir «avløpsvann» som så vel industrielt avløpsvann som overvann. Alle typer overvann er omfattet, jevnfør Høyesterett i 2012.

Anleggseieren er ansvarlig for utilstrekkelig «kapasitet» og/eller utilstrekkelig «vedlikehold». Vann som ikke får plass i etablerte avløpsledninger følger naturlig fall ned til nærmeste hage/hus eller lignende. Anleggseier blir ansvarlig også der en tidligere godt dimensjonert ledningen blir for liten på grunn av

økt avrenningen som følge av et nytt næringsområde med asfalt og ståltak i nedslagsområdet.

Kan en anleggseier *fritas* for erstatningsansvar? Kan man påberope seg «force majeure» på grunn av helt ekstraordinære og uventede nedbørsmengder? Høyesterett la i så vel 1905 som i 2014 til grunn at det skal meget til for å frifinnes på et slikt grunnlag.

Kan en kommune *fraskrive seg ansvar for skade*? De fleste fastsetter abonnentsvilkår som du blir bundet av. Ofte benyttes standard abonnementsvilkår. Enkelte kommuner utarbeider sine egne standardvilkår. Gjennom abonnementsvilkårene forsøker kommunen å redusere sitt erstatningsansvar. Er slik ansvarsfraskrivelse gyldig? Høyesterett svarte ja på det spørsmålet i 2007, men nei i 2011. I 2014 uttalte Høyesterett at muligheten for å fraskrive seg erstatnings- ansvar var «forholdsvis snever».

Det erstatningsansvaret den ansvarlige pådrar seg, kan lempes etter skadeerstatningsloven § 5 – 2. Reglene i Naturskadeloven kommenteres ikke her.

 Del på Facebook

Bondevennen SA, Pb 208, sentrum, 4001 Stavanger |
Personvern og cookies regler

